

Link do produktu: <https://silesiabook.pl/jezyk-polski-repetytorium-szkola-podstawowa-4-6-p-804.html>

JĘZYK POLSKI REPETYTORIUM SZKOŁA PODSTAWOWA 4-6

Cena	25,99 zł
Nośnik	książka papierowa
Autor	Praca zbiorowa
Okładka	miękka
Tytuł	Repetytorium Szkoła podstawowa 4-6 Język polski
Wydawnictwo	Wydawnictwo Greg
ISBN	9788375178401
Klasa	wieloletnie
Przedmiot	Język polski
Rodzaj	kompedium, repetytorium, opracowanie
Waga produktu z opakowaniem jednostkowym	0.674
Seria	inna
Wysokość produktu	24.5
Szerokość produktu	17
Numer wydania	1
Liczba stron	448
Język publikacji	polski
Rok wydania	2023

Opis produktu

Repetytorium - szkoła podstawowa. Język polski, kl. 4-6 - 2023

- ISBN: 978-83-7517-840-1
- rok wydania: 2023
- autor: Zespół redakcyjny Wydawnictwa GREG
- liczba stron: 360
- typ oprawy: oprawa miękka
- format: 170 x 245 mm
- waga: 555 g
- stan: NOWA

Wiedza o społeczeństwie to przedmiot wprowadzany dopiero w ósmej klasie szkoły podstawowej, ale bardzo istotny, zawiera bowiem podstawy wiedzy niezbędnej, by sprawnie poruszać się we współczesnym świecie.

Repetytorium - szkoła podstawowa - wiedza o społeczeństwie to książka, która pozwoli opanować ten przedmiot szybko i bezproblemowo. Zawiera wszystkie **wymagane działy tematyczne**, a materiał został przedstawiony w **nowoczesnej formie graficznej**, za pomocą licznych kolorowych **tabel, schematów, wykresów, zilustrowany zdjęciami i grafikami**.

Wielkim atutem książki jest **znaczek „pewniak na teście”**, wskazujący dokładnie te treści, które najczęściej pojawiają się na sprawdzianach. Polecamy!

szkoła: szkoła podstawowa

polecane przez nauczycieli

omówienia wszystkich lektur

pewniaki na test

wiedza o języku, gramatyka

wszystkie informacje

Czytanie utworów literackich. Proza

- Co to jest utwór literacki?
- Wybrane gatunki literackie
- Jak zbudowany jest utwór literacki?
- Interpretacja utworów literackich - proza

Lektury obowiązkowe

- **Akademia Pana Kleksa** Jan Brzechwa
- **Kajko i Kokosz. Szkoła latania** Janusz Christa

- **Mikołajek** René Goscinny, Jean-Jacques Sempé
- **Bajki** Ignacy Krasicki
- **Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa** Clive Staples Lewis
- **Powrót taty** Adam Mickiewicz
- **Pani Twardowska** Adam Mickiewicz
- **Pan Tadeusz** (fragmenty) Adam Mickiewicz
- **Chłopcy z Placu Broni** Ferenc Molnár
- **Katarynka** Bolesław Prus
- **W pustyni i w puszczy** Henryk Sienkiewicz
- **W pamiętniku Zofii Bobrowskiej** Juliusz Słowacki
- **Hobbit, czyli tam i z powrotem** John Ronald Reuel Tolkien
- **Mazurek Dąbrowskiego, czyli Pieśń Legionów Polskich we Włoszech** Józef Wybicki
- **MITY GRECKIE** Wiadomości o mitach Narodziny świata i człowieka Prometeusz Dedal i Ikar Demeter i Kora Dwanaście prac Heraklesa Orfeusz i Eurydyka Syzyf Tezeusz i Ariadna Mitologizmy
- **LEGENDY** Wiadomości o legendach Bazyliśzek Lech, Czech i Rus O Piaście Kołodzieju Smok wawelski Stopka królowej Jadwigi Syrena Wanda Złota kaczka
- **BAŚNIE** Śnieżka Jakub i Wilhelm Grimmowie **Kopciuszek** Charles Perrault **Bajka o rybaku i rybce** Aleksander Puszkina
- **BIBLIA** Stary Testament Księga Rodzaju Wygnanie z Raju Wędrówka do Ziemi Obiecanej Nowy Testament Przypowieść o synu marnotrawnym Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie Przypowieść o siewcy Rozmnożenie chleba List do Koryntian (św. Paweł) (fragment - Hymn o miłości) Przypowieść o talentach Przypowieść o pannach roztropnych Apokalipsa św. Jana Biblizmy

LEKTURY UZUPEŁNIAJĄCE do pobrania online - adres i kod QR w książce

- **Tajemniczy ogród** Frances Hodgson Burnett
- **Alicja w Krainie Czarów** Lewis Carroll
- **Pinokio** Carlo Collodi
- **Trzej muszkieterowie** Aleksander Dumas
- **Zwiadowcy. Ruiny Gorlanu** John Flanagan
- **Księga dżungli** Rudyard Kipling
- **Król Maciuś Pierwszy** Janusz Korczak
- **Felix, Net i Nika oraz Gang Niewidzialnych Ludzi** Rafał Kosik
- **Topsy i Lupus** Zofia Kossak
- **Cudowna podróż** (tom I) Selma Lagerlöf
- **Klechy sezamowe** Bolesław Leśmian
- **Kubuś Puchatek** Alan Alexander Milne
- **Ania z Zielonego Wzgórza** Lucy Maud Montgomery
- **Sposób na Alcybiadesa** Edmund Niziurski
- **Pajaczek na rowerze** Ewa Nowak
- **Tecumseh** Longin Jan Okoń
- **Słoń Birara** Ferdynand Antoni Ossendowski
- **Czerwona kartka dla Spreżyny** Jacek Podsiadło
- **Janko Muzykant** Henryk Sienkiewicz
- **Przygody Tomka Sawyera** Mark Twain

Czytanie utworów literackich. Poezja

- Jak czytać wiersze i jak je zrozumieć?
- Podmiot liryczny - osoba mówiąca w wierszu
- Adresat wiersza
- Środki stylistyczne
- Budowa wiersza
- Rymy
- Interpretacja utworu poetyckiego - krok po kroku

Omówienie utworów poetyckich

- **Szczegółowy spis wierszy** W tym dziale znajdziesz omówienia wszystkich wierszy z podręczników. To ponad 100 utworów, wśród których znajdziesz obowiązkowe wiersze poetów: **Władysław Bełza** **Jan Brzechwa** **Konstanty Ildefons Gałczyński** **Zbigniew Herbert** **Anna Kamieńska** **Ignacy Krasicki** **Joanna Kulmowa** **Adam Mickiewicz** **Czesław Miłosz** **Tadeusz Różewicz** **Leopold Staff** **Julian Tuwim** **Jan Twardowski**
- **PIESNI I PIOSENKI PATRIOTYCZNE** Boże, coś Polskę Czerwone maki na Monte Cassino My, Pierwsza Brygada O mój rozmarynie Warszawianka 1831 (Hej, kto Polak, na bagnety) Rota (Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród)

Tworzenie wypowiedzi

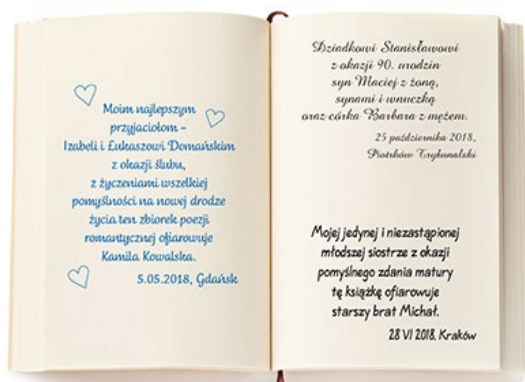
- Części składowe wypracowania
- Zróżnicowanie wypowiedzi
- Jak napisać **Opowiadanie** **Opis** **Charakterystyka postaci** **Sprawozdanie** **Artykuł**

- Pisma użytkowe **Dedykacja** **List (list otwarty, list prywatny)** **Notatka** **Ogłoszenie** **Plan** **Podziękowanie** **Zaproszenie** **Życzenia** **Scenariusz filmowy**

Kształcenie językowe

- Głoska, litera, sylaba, akcent
- **Słowotwórstwo** - nauka o tworzeniu słów
- **Fleksja** - nauka o częściach mowy
- **Składnia** - nauka o zdaniu
- Zróżnicowanie języka
- Elementy retoryki

PRZYKŁADY DEDYKACJI

List

List stanowi jedną z form związanych z możliwością komunikowania się między ludźmi. Mimo że coraz częściej wypierany przez telefony komórkowe, komunikatory internetowe i portale społecznościowe, nadal zajmuje ważne miejsce w nawiązywaniu, podtrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów międzyludzkich (głównie w rodzinie, grupie koleżeńskej, między przyjaciółmi). Listy są też formą oficjalnej komunikacji (w pracy, urzędzie, sądzie).

Wyróżniamy trzy rodzaje listów:

- **list prywatny**
Celem listu prywatnego jest najczęściej **podzielenie się wiadomościami**, ze szczególnym uwzględnieniem przeżyć i refleksji, jakie towarzyszyły wydarzeniom. Jest to **list pisanym do bliskiej, znajomej osoby** – przyjaciela, wujka, koleżanki poznanej na wczasach. Nadawca zwraca się do adresata w 2 os. l. poj. – „ty”.
- **list oficjalny**
W liście oficjalnym zwracamy się do **osoby nieznannej nam osobiście bądź znanej, ale wyższej rangą, stanowiskiem itp.** – może to być list do prezesa banku, dyrektora szkoły, kierownika schroniska dla zwierząt. List taki może być też skierowany do więcej niż

jednej osoby, np. do grona kierowniczego firmy lub do instytucji. W liście oficjalnym zwykle informujemy o jakichś faktach lub prosimy o coś. Nadawca zwraca się do adresata w 3 os. l. poj., za pomocą form Pan/Pani.

Odmianą listu oficjalnego jest **list motywacyjny** (często w formie podania). Celem pisania listu motywacyjnego jest przekonanie adresata, np. dyrektora szkoły, pracodawcy, że nadajesz się do podjęcia nauki w tej szkole lub do pracy w firmie, ponieważ masz odpowiednią wiedzę, umiejętności, zdolności i chęci. Masz również pewną wiedzę o szkole, firmie, a Twój wybór jest przemyślany, nieprzypadkowy.

• list otwarty

List otwarty to szczególna forma listu, która jest skierowana do większej grupy osób (np. jakiegoś środowiska, zbiorowości, do rządu, organizacji) lub do jednej osoby (np. do dyrektora szkoły, prezydenta miasta, premiera rządu lub innej ważnej osoby). Listy otwarte mają charakter publiczny, często zostają opublikowane w mediach – w prasie, w internecie, odczytane w radiu lub wygłaszane na różnych uroczystościach, np. na apelu w szkole.

Listy otwarte pisze się zwykle w ważnej sprawie (np. pomocy potrzebującym, ochrony środowiska, ochrony zwierząt, zatrzymania inwestycji lub jej poparcia). Schemat listu jest zbliżony do listu oficjalnego.

WSKAZÓWKI!

Zwracając się do adresata, pamiętaj o wołaczach oraz o wielkich literach. Nagłówek listu powinien kończyć się wykrzyknikiem.

Gotowe zwroty!	
Nagłówek zwrot do adresata	Dragi Darku! Kochana Ciociu! Najdroższy! Szanowny Panie Prezydencie! Droży Zebrani! Koleżanki i Koledzy!
Wstęp wprowadzenie tematu listu	Piszę do Ciebie w bardzo ważnej sprawie... Z wielką radością chcę Cię poinformować, że... Tematem, którym od pewnego czasu żyje nasza społeczność, jest... Zwracam się do Państwa z prośbą... Apeluję do Szanownego Grona Pedagogicznego w sprawie... Pragnę zwrócić Państwa uwagę na problem...
Rozwinięcie wprowadzanie argumentów	Najważniejszym argumentem jest... Po pierwsze... Po drugie... Po trzecie... Zacznę od... Z kolei... Najważniejsze dla nas jest... Równie ważne jest też... Kolejne potwierdzenie można znaleźć...

Ballada opowiada o sile szczerzej wiary i modlitwy, zwłaszcza istot tak niewinnych, jakimi są dzieci. Opis ich zachowania nie pozostawia wątpliwości, że modlą się prawdziwie i głęboko, naprawdę przekonane, że tym sposobem zapewniają bezpieczeństwo ukochanemu tacie. I rzeczywiście tak się dzieje. Ich modlitwa ma tak dużą siłę, by wzruszyć podglądającego z ukrycia zbójcę, przypomnieć mu jego własną rodzinę i poruszyć w jego sercu zapomniane, ludzkie uczucia. Zbójca odczuwa litość na myśl o cierpieniu, które miałby spowodować, puszcza więc zarówno kupca, jak i jego dzieci wolno. Nawet prosi, by pomodlili się czasem także za niego. Można więc powiedzieć, że czyste serca dzieci i prawdziwość ich wiary rzeczywiście okazały się mieć siłę sprawczą, by uratować życie taty. Zbójca postąpił niewłaściwie, dokonując napadu, ale dzięki ich modlitwom dalsze jego postępowanie było właściwe.

W tej balladzie, podobnie jak w baśni:

- występują złi i groźni zbójcy;
- dobro zwycięża zło – pod wpływem modlitwy dzieci zbójca się zmienia;
- historia kończy się szczęśliwie: ojciec wraz z dziećmi wraca do domu.

BUDOWA

Utwór jest podzielony na **czterowersowe strofy** (jest ich 21), występują **rimy dokładne, żeńskie i męskie, przeplatane (abab)**. Układ sylab w każdej strofie to 11–8–11–8. Występuje dialog, wypowiedzi postaci wyróżnione są cudzysłowami.

Utwór rozpoczyna się prośbą matki do dzieci, by poszły modlić się o bezpieczny powrót ojca (pierwsze dwie zwrotki).

MOTYW WĘDROWNY

Opis zbójców jest bardzo charakterystyczny i potęguje negatywne odczucia czytelnika wobec postaci.

Ich zachowanie jest agresywne i brutalne, gotowi są zabić kupca i jego rodzinę. Tak przedstawiona postać rozbójnika jest **motywem wędrownym**.

ZAPAMIĘTAJ!

Motyw wędrowny to element świata przedstawionego utworu (np. postać, wydarzenie), który powtarza się w innych tekstach, np. rozbójnik (Królowa Śniegu), wróżka (Wróżki, Śpiąca królewna).

MOTYWY DO WYPRACOWANIA

• Dziecko	• Ojciec	• Zbójcy
• Groźba	• Powrót do domu	• Zwycięstwo dobra nad złem
• Matka Boska	• Rabunek	
• Modlitwa	• Rodzina	
• Niepokój, strach	• Wiara	

Pani Twardowska

GATUNEK

Utwór jest balladą. To gatunek synkretyczny, czyli łączący w sobie elementy z liryki, epiki i dramatu.

Cechy ballady w utworze:

- obecność narratora,
- występują postacie fantastyczne – diabeł,
- liczne dialogi i wyraźnie zarysowana fabuła,
- podział na strofy.

CZAS I MIEJSCE AKCJI

Czas i miejsce akcji: nieokreślona, baśniowa przeszłość (według legendy – XVI w.); karczma „Rzym”.

BOHATEROWIE

• **Pan Twardowski** – legendarny szlachcic o imieniu Jan, który podpisując cyrograf z diabłem, zaprzedał mu swą duszę, aby móc korzystać ze wszelkich przyjemności życia i posiąść umiejętność sztuki czarnoksiężkiej, czyli stosowania czarów. Mickiewicz nawiązał do słynnej legendy krakowskiej o Janie Twardowskim, jednak w swej opowieści dodał wiele własnych elementów, m.in. wprowadził postać żony bohatera, pani Twardowskiej, oraz motyw ucieczki diabła przez dziurkę od klucza. Legendarny czarnoksiężnik w balladzie został przedstawiony w momencie, kiedy diabeł przybył do karczmy „Rzym” po jego duszę (jest to końcowy fragment legendy). Postać pierwszoplanowa w utworze.

• **Mefistofeles** – chytry i przebiegły diabeł, który, zgodnie z podpisanym niegdyś na Łysej Górze cyrografem, przybył po duszę pana Twardowskiego. Tym razem nie udało mu się zwabić słynnego czarnoksiężnika do piekła. Posłusznie wykonuje zadania stawiane mu przez czarnoksiężnika, nawet kąpie się w święconej wodzie, ale ostatnie z nich jest ponad jego siły i na myśl o spędzeniu roku z panią Twardowską ucieka jak niepospysz. Postać pierwszoplanowa w utworze.

• **Pani Twardowska** – postać wymyślona przez poetę, tytułowa bohaterka ballady i żona Twardowskiego. Nie bierze czynnego udziału w akcji utworu, dopiero w końcowym fragmencie pan Twardowski proponuje Mefistofelesowi, by ten zamieszkał z nią przez rok. Na te słowa diabeł ucieka. Jego zachowanie pozwala wysnuć wniosek, że pani Twardowska zdecydowanie nie mogła się podobać.

Bohaterowie realistyczni

- Pani Twardowska – żona szlachcica
- Goście karczmy

Bohaterowie fantastyczni

- Pan Twardowski – legendarny czarownik
- Diabeł Mefistofeles

Powrót taty oraz Pani Twardowska wchodzi w skład zbioru *Ballady i romanse*. Pierwsze wydanie z 1822 roku jest uważane za manifest polskiego Romantyzmu.

Definicja	Cel zastosowania	Przykład
Uosobienie (personifikacja) – nadanie cech typowo ludzkich przedmiotom, roślinom, zwierzętom, pojęciom itp.	- dobitne wyrażenie pewnych treści i uczuć - oddziaływanie na wyobraźnię czytelnika - obrazowe przedstawienie niektórych zjawisk	<i>Niechaj mój Zośka o wiersze nie prosi, Bo kiedy Zośka do ojczyzny wróci, To każdy kwiatek powie wiersze Zośki, Kaźda jej gwiazdka piosenkę zanuci.</i> J. Słowacki <i>W pamiętniku Zofii Bobrowskiej</i>
Wyraz dźwiękonaśladowczy (onomatopeja) – stosowanie w wierszu wyrazów dźwiękonaśladowczych. Najczęściej pojawia się w poezji adresowanej do dzieci lub stylizowanej na ludową.	wzbogaca, urozmaica warstwę brzmieniową utworu	<i>Po tym ciemnym boru Kukuleczka kuka, Z ranka do wieczora Gniazdko sobie szuka. Kuku! Kuku!</i> M. Konopnicka <i>Kukuleczka</i>
Zdobienie – wyraz pochodny, który określa rzecz lub osobę mniejszą niż nazwana wyrazem podstawowym.	- wyraża pozytywny lub lekko pogardliwy, ironiczny stosunek do danej rzeczy lub osoby - nadaje zabarwienie emocjonalne wypowiedzi - ujawnia życzliwość, sympatię lub ironię - wprowadza pogodną, wesołą atmosferę w utworze	<i>Przymruż złociste światelko, Ukryj się pod matki rąbek, Nim cię zgubi śronu ząbek Lub chłodnej rosy peretka.</i> A. Mickiewicz <i>Pierwiosnek</i>
Zgrubienie – wyraz pochodny określający osobę lub rzecz większą od nazwanej wyrazem podstawowym.	- wyolbrzymia, zdradza negatywny stosunek, niechęć, ironię, ale też może wyrażać żartobliwy stosunek lub sympatię - nadaje emocjonalny charakter wypowiedzi – zdradza nastawienie do danej osoby lub rzeczy	<i>Brody ich długie, kręcone wąsiska, Wrzok dziki, suknia plugawa (...).</i> A. Mickiewicz <i>Powrót taty</i>

Budowa wiersza

Charakterystyczną cechą wierszy jest ich **rytm**, czyli **rodzaj melodyjności tekstu**, którą wyraźnie słychać, gdy czyta się utwór na głos. Taki efekt poeta osiąga przez:

- nadanie utworowi **określonej budowy** – podział na **zwrotki**, zastosowanie określonej **długości wersów**, **użycie rymów**, czasem także dodanie **refrenu**,
- **użycie określonego języka** – często autor dobiera wyrazy tak, by powtarzały się w nich określone litery, przez co uzyskuje określony **efekt dźwiękowy** przy głośnym czytaniu (**dźwiękonaśladowictwo**).

Co wpływa na rytmiczność wiersza?

Cechy decydujące o rytmie wiersza to:

- taka sama liczba sylab w wersie,
- obecność rymów,
- powtarzające się fragmenty (refren),
- podobieństwo brzmieniowe słów.

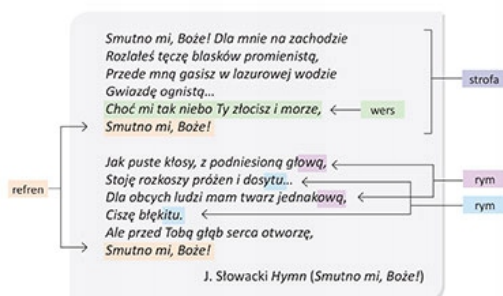
ZAPAMIĘTAJ!

Wers – to pojedyncza linijka wiersza.

Strofa (zwrotka) – powtarzający się układ wersów oddzielonych od siebie graficznie (najczęściej odstępem, często też wcięciem).

Refren – wers lub grupa wersów, które powtarzają się regularnie w utworze.

Rym – powtarzające się, podobne brzmieniowo zakończenia wyrazów w wersach.

Wers może mieć różną długość. Najczęściej spotykane długości wersów to 8, 9, 11 i 13 sylab. Niektóre wiersze mają wszystkie wersy tej samej długości, w innych pojawia się regularny układ wersów o różnych długościach, a w jeszcze innych długość wersów się zmienia i jest zupełnie nieregularna.

▲ Peron 9 i 3/4 w Londynie – rzeźba inspirowana powieścią o Harrym Potterze.

TO WAŻNE!

Jeżeli w utworze literackim występują elementy zarówno realistycznego, jak i fantastycznego świata przedstawionego, to utwór zaliczamy do **literatury fantastycznej** – np. *Lew, Czarownica i stara szafa* to fantastyka, mimo że część akcji dzieje się w realistycznej Anglii i z niej pochodzą bohaterowie; podobnie powieści o Harrym Potterze, mimo że część przedstawionego świata jest realistyczna.

ZAPAMIĘTAJ!

Fantasy – odmiana utworów fantastycznych, w których świat przedstawiony oparty jest na założeniu o istnieniu magii, nadprzyrodzonych mocy i fantastycznych stworzeń. Akcja toczy się zwykle w wymyślonych, nieistniejących światach. Typowe dla fantasy są postaci czarodziejów, wróżek, elfów, krasnoludów, występują smoki, jednorożce i podobne fantastyczne stworzenia. Przykładami są: C.S. Lewis *Lew, Czarownica i stara szafa*, J.R.R. Tolkien *Hobbit, czyli tam i z powrotem*.

ZAPAMIĘTAJ!

Literatura fantastyczno-naukowa – odmiana utworów fantastycznych, w których świat przedstawiony oparty jest na przewidywaniach pisarza co do przyszłego rozwoju nauki i technologii. Akcja toczy się zwykle w przyszłości lub w wymyślonym świecie, ale również opartym o te same założenia – często w kosmosie, na innych planetach (które mogą być realistyczne, np. Mars, lub fantastyczne). Typowe dla science-fiction są pojazdy kosmiczne, wynalazki techniczne, postaci mieszkańców innych planet, terminy naukowe. Przykład to np. S. Lem *Cyberiada*.

Akcja, fabuła, wątek

Utwór literacki przedstawia zazwyczaj **szereg uporządkowanych wydarzeń, które czytelnik śledzi**. Te wydarzenia, wynikające z siebie wzajemnie, określamy jako **akcję utworu**. Zwykle można przedstawić akcję w formie planu wydarzeń.

Czasem zdarza się, że w utworze przywoływane są jakieś wydarzenia, które nie należą do akcji – np. bohaterowie wspominają swoją młodość, która miała miejsce jeszcze przed rozpoczęciem akcji, albo na końcu utworu znajduje się informacja, co działo się z bohaterami w ich przyszłości, już po zakończeniu akcji. **Wszystkie wydarzenia wchodzące w skład akcji oraz te, które w jej skład nie wchodzą, ale zostały przywołane, razem stanowią fabułę utworu**. Fabuła obejmuje zatem więcej wydarzeń niż akcja.

W utworach niewielkich rozmiarów akcja jest mało skomplikowana, dotyczy jednego wydarzenia, jednego tematu albo nawet jednej postaci. Im większy utwór, tym więcej postaci prezentuje i więcej tematów porusza, więc akcja jest dużo bardziej rozbudowana. Aby „uporządkować” taką rozbudowaną akcję, można podzielić ją na mniejsze części – **wątki**.

TO WAŻNE!

Akcja i fabuła to bardzo ważne pojęcia. Nie zawsze oznaczają to samo. Nie myl ich!

WĄTEK

Wątek to ta część wydarzeń, którą można wyodrębnić z całej akcji ze względu na to, że dotyczy tylko jednego bohatera albo tematu. Utwory niewielkich rozmiarów mają więc często tylko jeden wątek (utwór jednowątkowy), w dużych dziełach jest zawsze wiele wątków (utwór wielowątkowy).

WĄTEK GŁÓWNY

dotyczy głównego bohatera, głównego tematu

WĄTKI POBOCZNE

wszystkie pozostałe, może występować kilka wątków pobocznych

Podsumujmy!

Akcja	Ciąg wydarzeń przedstawionych w utworze, bezpośrednio obserwowanych przez czytelnika, połączonych zależnością przyczynowo-skutkową [czyli wydarzenia wynikają jedno z drugiego]. W skład akcji wchodzi wątek główny i wątki poboczne.	F.H. Burnett <i>Tajemniczy ogród</i> : do akcji należą wydarzenia od choroby i śmierci rodziców Mary do spotkania pana Cravena z Colinem wybiegającym z ogrodu.